

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k téme: „Vzťahy medzi generáciami“

(2005/C 157/28)

Dňa 29. januára 2004 sa Európsky hospodársky a sociálny výbor rozhodol podľa článku 29 odsek 2 vnútorného poriadku vypracovať stanovisko k téme: „Vzťahy medzi generáciami“

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo, poverená prípravou prác výboru v danej veci, vypracovala svoje stanovisko dňa 25. novembra 2004 (spravodajca: pán BLOCH-LAINÉ).

Na svojom 413. plenárnom zasadnutí konanom 15. a 16. decembra 2004 (schôdzi zo 16. decembra) prijal Európsky hospodársky a sociálny výbor nasledovné stanovisko 143 hlasmi za, 2 hlasmi proti, 9 sa zdržali hlasovania:

1. ÚVOD

1.1 Usporiadanie vzťahov medzi generáciami⁽¹⁾ je očividne jedným z najhlavnejších faktorov, ktoré určujú úroveň súdržnosti každej spoločnosti, v tomto prípade: našej spoločnosti a následne, rozvíjajúceho sa geopolitického celku, ktorý vytvára **ÚNIU**.

1.2 Charakteristickou črtou európskych národov je starnutie ich populácií. Tento fenomén má u nich rozhodujúce účinky a stavia ich pred komplexné výzvy, ktoré si vyžadujú dobre ciele prípravu a flexibilné riadenie s čo najpresnejším predpokladaním následkov. Následne im prináleží definovať a uplatňovať v praxi to, čo by sa dalo pomenovať ako „politika životných období“⁽²⁾, to znamená, neuprednostňovať neúplné, zatriedené aktivity v tejto chvíli, ale systematickú, celkovú, súhrnnú stratégiu, dlhodobo zameranú na očakávaná a solidaritu medzi stále početnejšími generáciami, ktoré budú v ich kruhu vedľa seba existovať.

1.3 Avšak analýza stavu v tomto osobitnom prípade – nezávisle od národných rozdielov a osobitostí – vedie k záveru, že súčasný stav je ešte ďaleko od uspokojivého riešenia. Európsky hospodársky a sociálny výbor si myslí, že tento problém je pre budúcnosť Európy rozhodujúci a má v úmysle trvalo mu venovať prvoradé miesto v jeho snahách a jeho pracovnom programe v priebehu budúcich rokov.

Predchádzajúce úvahy sú odôvodnením a zmyslom tohto stanoviska, ktorého cieľom je:

- po pripomenutí niekoľkých zistení a úvah (2);
- predložiť niekoľko orientačných smerovaní a odporúčaní (3).

2. ZISTENIA A ÚVAHY

2.1 Je možné uviesť nasledovné pozorovanie bez toho, aby sa to niekoho dotklo: v priebehu posledného polstoročia naše

(1) Vzťahy sú tu hodnotené z viacerých uhlov: ekonomického, sociálneho, kultúrneho, politického ...

(2) Výraz je prevzatý z jednej správy (pán Jean BILLET) predloženej Hospodárskej a sociálnej rade Francúzska v roku 2004

krajiny a ich spoločné inštitúcie optimálne nevyužívali predpovedné nástroje a techniky, v ktorých bol obrovský potenciál a ktoré mali k dispozícii za účelom zostavovania koncepcie a vykonávania politík, ktoré sa v predmetnej oblasti uplatňovali, to znamená, čo najvhodnejšou formou pôsobiť pri jednotlivých aspektoch a zložkách tejto problematiky.

2.1.1 Je nepochybne potrebné pri formulácii podobného hodnotenia vyhnúť sa, medzi inými, trom typom extrémov:

2.1.1.1 Jeden z extrémov pozostáva z tvrdenia, že presná predpoveď bola v tejto veci veľmi jednoduchá, čo je chybné: demografická veda s istotou umožňuje vďaka osvedčeným metódam načrtnúť objasňujúce perspektívy v strednodobej a dlhodobej perspektíve. Napriek tomu takto načrtnuté línie sa môžu, ako je známe, odchýliť pod vplyvom ekonomických, sociologických a veľmi náhodných politických premien. V tomto zmysle môžeme ako príklad uviesť, že napriek tomu, že počet narodení, úmrtí a migračné toky závisia od ich vlastných fluktuácií, ide taktiež o javy, ktoré závisia aj od externých, vonkajších faktorov ako je hospodársky rast alebo jeho oslabenie, sociálna neistota, vývoj zvykov, politické prostredie a stupeň dôvery občanov v budúcnosť. Na druhej strane, experti stanovujú svoje hlavné hypotézy na základe priemerných demografických hodnôt. Avšak tieto priemerné hodnoty sú rozdielne podľa toho, ktorí odborníci ich stanovili.

2.1.1.2 Ďalším extrémom je podceňovať dobre stanovené a ustálené programy a ich výsledky dosiahnuté za päťdesiat rokov v oblasti zdravotníctva, sociálneho zabezpečenia, solidarity, vzdelania, vybavenia a infraštruktúr, územného usporiadania, sociálneho dialógu, asociačného života, atď.

2.1.1.3 Tretím extrémom by bolo podceňovať inovačné a nádejné predpovedné postupy, ktoré boli uskutočnené alebo podniknuté Radou, Európskym parlamentom a Komisiou v jednotlivých oblastiach.

2.1.2 Od konca druhej svetovej vojny chýba odhad a predvídavosť, pokiaľ ide o sociálne nebezpečné následky starnutia obyvateľstva v našich krajinách. Tento demografický úkaz je dôsledkom spojenia dvoch predvídateľných a signalizovaných tendencií: predĺženie očakávanej dĺžky života a poklesu pôrodnosti. Napriek všetkým nezrovnalostiam alebo malým rozdielom v diagnóze predpovedí expertov, nikdy nebola spochybnená skutočnosť, že ide o výnimočný jav.

2.1.3 Ak sa nechceme otočiť chrbtom k realite, nemôžeme poprieť, k akým závažným nedostatkom, oneskoreniam a chybám došlo vtedy, keď sa predpovedala súčasná, naliehavá a pretrvávajúca situácia: v krajinách Únie stále častejšie spolu žijú tri až štyri generácie, nie len dve.

2.1.4 Oblasti týchto nedostatkov v prispôbení sú žiaľ početné. Medzi inými môžeme uviesť tieto príklady:

— financovanie dôchodkov: v niektorých štátoch je prinajmenšom možné povedať, že riešenie problému bolo príliš dlho oddáľované, problém sa začal riešiť neskoro a „za horúca“ v konfliktných podmienkach, ktorým sa mohlo predísť;

— úloha a prínos zvyšujúceho sa počtu rôznych vekových skupín v činnosti podnikov a správnych orgánov: opatrenia na riešenie otázky počtu zamestnancov a znižovania operačných nákladov, boli prijaté bez toho, aby sa dostatočne brali do úvahy „vedľajšie škody“, ktoré týmto procesom vznikajú, a škodlivé účinky, ktoré prinášajú krátkodobé riešenia;

— celoživotné vzdelávanie: obavy súvisiace s predĺžením aktívneho života boli v niektorých prípadoch príliš často zanedbávané, pretože išlo o pracovníkov „vyššieho veku“;

— výstavba, bývanie a umiestnenie spoločenských a obchodných zariadení: koncepcie, ktoré zväčšovali v týchto oblastiach, často zabúdali na špecifické potreby najmladších, najstarších alebo celých či neúplných rodín;

— dedičstvo materiálnych hodnôt: právne a daňové mechanizmy sa skoro vôbec neprispôbili demografickému vývoju;

— vzťah medzi výchovou a prácou: iba niekoľko krajín zaznamenalo pokrok v tejto oblasti, zatiaľ čo omnoho viac ich zaostáva;

— zachovanie, zhodnotenie, využitie a zdieľanie získaných skúseností a záznamov: technologický pokrok, inovácia v oblasti riadenia a určitý kult „mládeže“ nebrali dostatočne do úvahy riziko, ktoré obnáša premárnenie znalostí, schopností, skúseností a vlastných zážitkov;

— kultúra: niekedy sa možno s príliš veľkou dávkou servilnosti obdivovali (!) nové vzniknuté kultúry bez toho, aby sme dostatočne rozlišovali medzi tým, čo vyzdvihuje módný trend a čo vyzdvihuje výdobytky trvalo udržateľného pokroku. Dovolili sme, aby dochádzalo k zabudnutiu, neúcte, strachu, odmietaniu a následne pripastí medzi generáciami.

2.1.5 **Platnosť ukazovateľov blahobytu:** EHSV pozitívne hodnotí aktivity, ktoré uskutočnil podvýbor „ukazovatele“ pri koordinačnom výbere pre sociálnu ochranu a hlavne pri definovaní (alebo upresnení predchádzajúcich definícií) navrhovaných ukazovateľov. To dnes umožňuje usporiadať podľa vekových skupín ukazovatele poukazujúce hlavne na riziko chudoby. EHSV trvá na potrebe, aby táto práca pokračovala, osobitne za účelom doplnenia a upevnenia škály ukazovateľov, ktorá umožní zakaždým lepšie zhodnotiť postavenie rôznych vekových skupín tak z kvantitatívneho ako aj z kvalitatívneho hľadiska.

3. SMERY A ODPORÚČANIA

3.1 Prečo sa v minulých desaťročiach tak často prehládali tieto skutočne dôležité otázky? To je jedna z veľkých a dôležitých tém sociologických a politických úvah, o ktorej nie je možné povrchno diskutovať v rámci predmetného stanoviska. Nezávisle na tom, ako to bolo, EHSV si pevne stojí za svojim presvedčením: Výbor je poradným orgánom a ako taký je menej vystavený povinnostiam a tlakom v jednotlivých prípadoch ako aktéri prijímajúci konkrétne rozhodnutia. Pestrosť zloženia jeho členov, ich zvyk pracovať slobodne a dlhodobo spolu, vzájomne si porovnávať skúsenosti, poznatky, informácie, obavy, zdieľať názory a analýzy, postoje pri vypracovávaní metodických návrhov, ich utkvelosť a zanietenosť k takzvanej „participatívnej demokracii“. Podobné potenciálne výhody a schopnosti otvárajú výboru priestor pre prácu v oblastiach, v ktorých má slobodu a zodpovednosť byť aktívnejším ako v súčasnosti. „Mezigeneračné vzťahy“ sú príkladom takejto oblasti.

3.1.1 Aby bolo možné zapojiť sa do diskusie o tejto problematike, je potrebné pristupovať k nej opatrne a rozumne:

3.1.1.1 EHSV musí zostať na svojom mieste a vyhnúť sa tomu, aby si stanovil ciele nad rámec svojich možností alebo takého druhu, ktoré nezodpovedajú jeho poslaniu.

(!) V niektorých prípadoch nie bez postranných obchodných úmyslov.

3.1.1.2 Predpovedná úvaha, ktorá sa tiež nazýva „výhľadová“, nesmie byť zamenená ani s plánovaním ani s futurologiou.

3.1.1.3 Najserióznejší vedci radi pripomínajú, že ich poznanie je iba „radou ešte nepoznaných chýb“. Ekonómia nie je exaktná veda a sociológia ešte menej. Nie je preto dôvod, aby sa socio-ekonomické predpovede vyhli nebezpečenstvu chýb.

3.1.1.4 V oblasti mezigeneračných vzťahov je možno vyvinúť mnoho aktivít. Niektoré z nich sa vzťahujú k nápravným opatreniam, iné k zmene v riadení a nakoniec ďalšie, ktoré si vyžadujú veľkú dávku výskumu a inovácií. Je dôležité správne tieto oblasti identifikovať, správne rozlíšiť a vo všetkých prípadoch sa vyhýbať nebezpečným alebo neplodným utópiám.

3.1.2 Pokiaľ ide o metódu, ktorou sa výbor zamýšľa riadiť, aby tak správne plnil svoju úlohu v snahe dosiahnutia stanoveneho cieľa v tejto oblasti, EHSV sa rozhodol pre čo najužšiu spoluprácu s inštitúciami Únie: Radou, Parlamentom a Komisiou. Toto rozhodnutie si vyžiadali vyššie uvedené dôvody, formulované v odstavcoch 2.1.1.3 a 3.1.2 a zároveň vôľa rešpektovať tak znenie ako aj zmysel inštitucionálnych textov, a taktiež požiadavky, ktoré sú prirodzene odvodené od „dobrého úsudku“.

3.1.2.1 Oblasť „mezigeneračných vzťahov“ je obzvlášť rozsiahla. V tejto úvodnej štúdií nie je možné poskytnúť viac ako veľmi všeobecný prehľad o tejto problematike.

3.1.2.2 V tomto prvom stanovisku sa výbor rozhodol predložiť inštitúciami Únie na zváženie zoznam tém, o ktoré by mohli byť spracované, ak to bude vhodné, v spolupráci s nimi a podľa foriem, na ktorých sa treba vopred dohodnúť, a pri tom s konštantnou vôľou spolupracovať. Predmetný zoznam je uvedený bez prioritného poradia:

- rozsah, závažnosť a hranice úloh a zodpovedností, ktoré budú prináležať rodinám v usporiadaní spoločnosti: deti, dospelí, rodičia, prarodičia;
- prístup žien na trh práce a ku kolektívnym zariadeniam pre starostlivosť o deti;
- samota a izolovanosť v európskej spoločnosti: občania v pokročilom veku ⁽¹⁾ znevýhodnení mladí ľudia: „chudobné detstvo“;

⁽¹⁾ Viď hlavne stanovisko EHSV „K 7. rámcovému programu pre výskum: potreba výskumu v rámci demografických zmien – kvalita života v starobe a potreba technológií“, spravodajkyňa pani HEINISCH - CESE 1206/2004 z 15. septembra 2004

— mezigeneračné zmluvy a solidarita medzi generáciami: ako nájsť správne riešenie z politického a sociálneho hľadiska, to znamená pri rešpektovaní budúcnosti, s ohľadom na úsilie a tlaky súčasnosti a mlčanie tých, ktorí sa domnievajú, že majú právo mlčať, pretože tu nie sú;

— výber typov výstavby, bývania a vzťahov medzi generáciami: koncepcie a výber typu výstavby a bývania, ktorá sa uplatňovala počas uplynulých rokov často zanedbávali dôležité potreby jednotlivých generácií. Konkrétne ide o problémy, ktoré sú späť s:

— rozvojom (správnym) samostatnosti bývania ľudí v pokročilom veku a vývojom vzťahov s mladšími generáciami, s deťmi a dospelivákmi;

— núteným súžitím mladých, slobodných ľudí (študentov, mladých pracujúcich) v bytových priestoroch rodinného typu, ktoré nie sú vhodné pre ich životný štýl;

— potrebou umiestniť „problematické“ rodiny v trvalom, neoddelenom ubytovaní.

— aké užitočné úlohy môže a musí zastupovať „participatívna demokracia“ v usporiadaní mezigeneračných vzťahov?

3.2 Výbor sa rozhodol, že sa formou odporúčaní odteraz dlhodobejšie zameria na dva aspekty všeobecného charakteru, ktoré taktiež môžu byť predmetom spolupráce s inštitúciami Únie, ak by s tým súhlasili.

3.2.1 **Dĺžka aktívneho pracovného života:** to je jedna z otázok, ktorá najlepšie ilustruje nedostatok rozumného a včasného prístupu európskych krajín k výzvam, ktoré prináša starnutie populácie a ktoré bolo už dávno predpokladané.

3.2.1.1 Skracovanie profesionálnej kariéry spôsobuje stratu hospodárskeho, spoločenského a kultúrneho potenciálu. Nedošlo k očakávaným efektom v oblasti zdieľania práce a zvýšenia zamestnanosti mladých ľudí. Skrátenie profesionálnej kariéry bolo v mnohých krajinách považované a využívané ako „regulačná hodnota“, ktorá bola krátkodobou výhodná.

3.2.1.2 Tak zo strany politických činiteľov ako aj podnikov a verejnej mienky, existencia predsudkov a vopred sformovaných domnievok, viedla bez akéhokoľvek konkrétneho dôvodu k názoru, že pracovníci v pokročilom veku sú relatívne nevhodní na prispôbenie sa vývoju výrobných technológií a metód riadenia a pri tom spomaľujú produktivitu.

3.2.1.3 Už niekoľko rokov však vznikajú užitočné štúdie, dôrazné varovania a vhodné odporúčenia. V tomto smere je treba zdôrazniť hlavne prezieravosť, kontinuitu a kvalitu úsilia, ktoré v tejto problematike vyvíja Komisia. Taktiež je dôležité zmieniť sa o náležitých prácach, ktoré boli realizované pod záštitou OECD ako aj mnohými výskumnými inštitútmi, profesijnými organizáciami a hospodárskymi a sociálnymi radami v rôznych krajinách.

3.2.1.4 Rozsah opatrení, ktoré je potrebné uskutočniť, aby sa tento trend zmenil, je v dnešnej dobe známy a presne určený: zaistiť lepšiu zamestnateľnosť starších ľudí zdokonaľením metód celoživotného vzdelávania; zlepšiť kvalitu práce a zvýšiť pružnosť pracovnej doby, za účelom lepšej vyváženej pracovnej doby a súkromného života; rozvíjať v podnikoch a správnych orgánoch pracovné skupiny „zmiešaných vekových kategórií“; zvyšovať sebadôveru starších pracovníkov; zvýšiť opatrenia na ochranu ich zdravia; zabezpečiť dlhodobu lepšie plánovanie kariéry; prijať podporné opatrenia v dôchodkovej a daňovej oblasti, atď.

3.2.1.5 Vôľu predĺžiť dĺžku aktívneho života v Európe formou podnecovania slobodného výberu proklamovala Rada Európskej únie hlavne v Lisabone a Štokholme.

3.2.1.6 Avšak okrem veľmi malého počtu krajín je možné konštatovať, že:

— daňové systémy a systémy sociálneho zabezpečenia, rovnako ako kolektívne zmluvy a dohody v podnikoch, majú formy a ustanovenia, ktoré explicitne alebo implicitne nabádajú k predčasnemu odchodu do dôchodku;

— prehlásenia a zámery formulované v priebehu zasadnutí Rady nie sú v skutočnosti vhodne prenesené na samotné členské štáty.

3.2.1.7 Existuje zhoda v názore, že zmena v tendenciách a v súčasných zvyklostiach nebude výsledkom zázračnej a rýchlej premeny.

Vzhľadom k sile zvykov, rozmanitosti typov, veľkostí a „kultúr“ podnikov a správnych orgánov, kvôli bežným a legitímnym ťažkostiam v sociálnom dialógu v tak dôležitej otázke, kde je jednoducho neprípustné zastávať sa zrušenia „dosiahnutých sociálnych výdobytkov“ (nakolko by to viedlo priamo k pohrome), žiadaný vývoj prináša so sebou zavedenie komplexných a globálnych stratégií. Táto premena môže trvať pomerne dlho. To je ďalší dôvod, prečo netreba strácať čas a je potrebné začať vytvárať a uplatňovať spomínané stratégie.

3.2.2 **Výbor vyzýva tvorcov rozhodnutí v Únii**, t.j. Parlament a Radu, aby sa jasnejšie, konkrétnejšie a aktívnejšie angažovali v krajinách, ktoré ich zvolili a dali im mandát pre zaistenie väčšej zhody medzi „vyhláseniami“ a „činmi“. Nasledovné kroky by mali dopomôcť Európskej únii k realizovaniu jej ambície stať sa najvýkonnejšou ekonomikou na svete:

— správne stanoviť, v platných právnych alebo zmluvných systémoch ich respektívnych štátov, opatrenia, ktoré sa explicitne alebo implicitne, stavajú proti dobrovoľnému predĺženiu aktívneho života;

— lepšie a viac zväziť vhodnosť riadenia sa odporúčaniami Komisie a rýchlejšie a rozhodnejšie uplatňovať jej smernice;

— viesť informačné, podporné a presvedčovacie kampane hospodárskych a sociálnych partnerov a tvorcov rozhodnutí na to, aby zlepšili komunikovanie s médiami vo svojich krajinách.

3.2.3 **Znovu vyvážiť vekové štruktúry v Európe**: stačí iba pripomenúť veľmi alarmujúce perspektívy, ktoré boli uvedené v množstve štúdií týkajúcich sa dôsledkov, aké bude mať pokles plodnosti a pôrodnosti na demografiu Európskej únie: nedostatočná reprodukcia generácií, ktorá určite nebude kompenzovaná imigráciou, môže iba znížiť postavenie Európy vo svete a v samotnej Európe zapríčiniť hospodárske a finančné problémy, rovnako ako nežiaduce riziká a prerastanie konfliktov medzi generáciami.

3.2.3.1 Ak sa domnievame, že opätovné vyváženie vekovej štruktúry európskych krajín musí byť dlhodobým cieľom, vyplýva z toho, že Európska únia by si mala stanoviť úlohu, aby podporila zvýšenie pôrodnosti v členských krajinách a za týmto účelom venovala väčšiu pozornosť rodinným politikám v týchto krajinách. Európskej únii sa nedá vytýkať, že by sa nezaujímal o otázky rodiny: Rada ministrov predložila pri rôznych príležitostiach návrhy týkajúce sa rodiny. Smery vytvorené na úrovni Únie však zostávajú iba malým zlomkom a zameriavajú sa na ciele, ktoré sú iste opodstatnené a zaujímavé, ale veľmi neúplné. ⁽¹⁾.

3.2.3.2 Samozrejme nebude jednoduché sa lepšie a viac angažovať v tejto problematike: politiky vedené členskými štátmi sú výrazne odlišné; „politika podpory pôrodnosti“ je nákladná a nakoniec existujú výrazné rozdiely v názoroch ako medzi expertmi tak aj tvorcami rozhodnutí ohľadne účinnosti týchto politik. EHSV sa však domnieva, že tieto pochybnosti bez ohľadu na ich závažnosť, by nemali ospravedlňovať pretrvávajúcu zdržanlivosť zo strany inštitúcií Únie.

⁽¹⁾ Problémové rodiny, starostlivosť o deti, materská a rodičovská dovolenka

3.2.3.3 Výbor považuje za žiadúce, aby inštitúcie definovali v tejto oblasti skutočnú stratégiu, ktorá bude brať na vedomie rôzne aspekty tejto problematiky. Hlavne je potrebné podporiť členské štáty, aby viedli politiky podpory rodín v súlade s dlhodobým cieľom znovu vyvážiť vekové štruktúry v členských krajinách Únie.

3.2.3.4 EHSV je pripravený v tomto smere začať potrebné práce v rámci svojich možností a v prípade, ak by bol potrebný podobný postup zo strany iných orgánov, žiada o aktívnu spoluprácu.

4. ZÁVER

4.1 Spoločnosti Európy a európska spoločnosť, ktorú začali spoločne budovať sú a neustále budú konfrontované s rizikami sociálnych, politických, etnických a kultúrnych priepastí. Predovšetkým sa treba vyhnúť hrozbe vytvorenia medzigeneračných priepastí.

4.2 Vo svojej podstate problémy, ktoré prinášajú medzigeneračné vzťahy, majú dlhodobý časový horizont a to isté platí aj pre nájdenie riešení na predmetné problémy.

4.3 Rozmanitosť a komplexnosť sektorových zložiek, ktoré je treba vziať do úvahy, neodstraňujú potrebu vytvorenia a rozvoja globálneho, systematického a predvídateľného prístupu, nakoľko v tejto oblasti tak ako aj v iných, sa jednotlivé problémy nedajú úplne izolovať alebo oddeliť. Je treba taktiež zdôrazniť, že kvalitné riadenie problematiky medzigeneračných vzťahov bude mať veľmi pozitívne ekonomické dopady.

4.4 Je potrebné neurýchľovať prirodzený vývoj a samozrejme ani neporušiť princíp subsidiarity. Takisto je žiadúce, aby Európska únia a členské štáty nezaujali maximalistický ani minimalistický prístup.

4.5 Európsky hospodársky a sociálny výbor považuje túto formu diskusie za veľmi dôležitú. Tá zjavne vzbudzuje rastúcu pozornosť, ktorá však zatiaľ nezastáva miesto, ako by si s ohľadom na politické snahy štátov a Únie zasluhovala.

4.6 Toto stanovisko je reakciou na konkrétnu výzvu: prispieť k tomu, aby v budúcnosti bola vyvinutá, čo najširšia diskusia ohľadne tejto dôležitej témy, ktorá si vyžaduje koordinovaný a predĺžený zásah viacerých aktérov a zároveň vyhnúť sa nadradenosti krátkodobých záujmov a taktiež konštruktívne plánovanie. Ide o postupné vypracovanie **nového medzigeneračného paktu v krajinách Európskej únie.** ⁽¹⁾

4.7 Toto stanovisko nie je v žiadnom prípade konečným dokumentom. Nie je jeho zámerom predstaviť konečné riešenia. Navrhuje otvoriť cestu, angažovať sa v práci dlhodobého charakteru.

4.8 V tejto fáze výbor doporučuje usporiadať v reálnych termínoch verejné zasadanie o tejto rozsiahlej problematike. Táto konferencia by mimo iného zjednotila aktérov prijímajúcich politické rozhodnutia, zástupcov európskych inštitúcií, aktérov občianskej spoločnosti a expertov. Výbor predkladá svoju kandidatúru na usporiadanie takéhoto podujatia.

4.9 Výbor sa chce a musí trvalo angažovať v tejto oblasti a po celú dobu úzko spolupracovať s inštitúciami Únie.

Brusel 16. decembra 2004

Predsedníčka

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹⁾ V tomto ohľade je vhodné spomenúť správu skupiny na vysokej úrovni z mája 2004 o budúcnosti sociálnej politiky v rozšírenej Európskej únii.